

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sda.co.il

לנ"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
472-473

חולין דף קי"ד. יום שב"ק פרשת כי תצא - ט' אלול תשפ"ו

דף קי"ד - ע"א

המבשל חלב בחלב: נחלקו רבי אמי ורבי אסי האם חייב מלקות. **ביאור המחלוקת:** א. על האכילה - לדברי הכל אינו לוקה משום שאין איסור חל על איסור. ונחלקו על הבישול, הסובר חייב: שיש כאן ריק איסור אחד, הסובר פטור: משום שלכן אמרה תורה איסור אכילה בלשון בישול, לומר שאם אינו לוקה על האכילה אינו לוקה על הבישול. ב. על הבישול - לדברי הכל חייב. על האכילה - הסובר שפטור: משום שאין איסור חל על איסור, הסובר חייב: שלכן אמרה תורה איסור אכילה בלשון בישול לומר שאם לוקה על הבישול לוקה גם על האכילה. ג. לא נחלקו - האומר חייב מדבר לעניין בישול, האומר פטור מדבר לעניין אכילה.

בישול בחלב: דם - פטור. עצמות, גידים, קרניים, טלפים - פטור. פיגול, נותר, טמא - להאומר איסור חל על איסור חייב.

מי חלב: להכשר זרעים - כחלב, (מוחל - כשמן). בישל בשר במי חלב - פטור.

חלב גדי - נלמד מהנאמר 'בחלב אמו'. **חלב פרה ורחל** - נלמד ממקרא שני 'בחלב אמו' (ואין ללמוד מקל וחומר מאמו שלא נאסר עמו בהרבעה - ונאסר בבישול, משום שיש להקשות מה לאמו שנאסר עמו בשחיטה - אבל הפרה לא נאסר עמו בשחיטה).

בישול גדי בחלב: אחותו: גדולה (פרה, זקינה שכבר נתעשרה), וקטנה (רחל), גדדיה שעדיין לא נתעשרה) - אסור, למסקנת הגמרא נלמד מצד השוה, קטנה: נלמד מחלב אמו וחלב אחותו גדולה, גדולה: נלמד מחלב אמו ואחותו קטנה (ליש מפרשים ברש"י - מחלב אמו ופרה).

דף קי"ד - ע"ב

בישול גדי עצמה בחלב: אסור, שנאמר פסוק מיותר 'בחלב אמו'. (ואין ללמוד בקל וחומר מאיסור אותו ואת בנו שלא נאסר פרי עם פרי בשחיטה, ונאסר פרי עם האם, כאן שנאסר פרי עם פרי - גדי בחלב אמו, אינו דין שייאסר פרי עם האם? שיש לדחות מה לפרי עם פרי שהם שני גופים, תאמר בפרי עם האם שהם גוף אחד).

סוס בן סוסיים אחי פרידה: באם - מותר, באחות - אסור. **פרד בן סוסיים אחי פרידה:** באם - אסור, באחות - מותר. **עבד בן שפחה אחי משוחררת:** באם - מותר, באחות - אסור. **עבד בן משוחררת אחי שפחה:** באם - אסור, באחות - מותר.

גבילה - לרבי מאיר: גר ועובד כוכבים בין בנתינה ובין במכירה, שנאמר 'לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור', 'תתננה ואכלה או מכור לנכרי'. **לרבי יהודה:** דברים ככתבם, לגר - בנתינה, לעובד כוכבים - במכירה, שנאמר 'או' ללמוד שהדברים ככתבם. **לרבי מאיר:** 'או' בא ללמוד להקדים נתינה לגר למכירה לנכרי, לרבי יהודה: להקדים - אין צריך פסוק, שגר אתה מצווה להחיותו ולא בעובד כוכבים.

חולין דף קט"ו. יום א' פרשת כי תבוא - י' אלול תשפ"ו

יום זה הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה מרת נחמה רעלא דרייפוס ע"ה

בת רבי ישראל ראזנבוים זצ"ל

נלב"ע י' אלול תשע"ד

תנצ"ב

דף קט"ו - ע"א

דברים שאינם אסורים משום לא תאכל כל תועבה:

א. **מעשה שבת:** נלמד מהנאמר 'כי קודש היא לכם' - היא קודש ולא מעשה. ב. **חורש בשור ובחמור,** ו**חוסם פי פרה ודש בה:** נלמד בקל וחומר משבת החמורה - שמעשה מותרים. ג. **כלאי זרעים:** נלמד מהנאמר בכלאי הכרם 'פן תקדש' ודורשים 'פן תוקדש', ומשמע שכלאי זרעים מותרים (ואין לדחות שכלאי הכרם נאסר גם בהנאה, וכלאי זרעים אסורים רק באכילה, שהרי הוקדש כלאי זרעים לכלאי בהמה שמותר היוצא ממנה, שאסרה תורה רק לקרבן, ומשמע שמותר להדיט). ד. **אותו ואת בנו:** נלמד ממה שאסרה תורה לקרבן מחוסר זמן - ומשמע שלהדיט מותר. **שילוח הקן** - שהרי לא אמרה תורה שלח לתקנה.

דף קט"ו - ע"ב

מקור לאיסור אכילת בשר בחלב:

לרבי: לומדים ממה שנאמר בפסולי המוקדשים 'לא תאכלנו' מיותר, ובשר בחלב הוא דבר הלמד מענינו, מה פסולי מוקדשים שנפדו הם עדיין שני מינים כחולין וקדשים, וללמד איסור אכילה בבשר וחלב שהם שני מינים.

לרב אשי (דף קי"ד - ע"ב): נלמד מהנאמר 'לא תאכל כל תועבה', כל שתעבת לך הרי הוא בכל תאכל.

לרבי ישמעאל: שנאמר שלושה פעמים בתורה 'לא תבשל גדי בחלב אמו' ואחת מהם ללמד שאסור באכילה.

לאיסי בן יהודה: נלמד מגזירה שווה, שנאמר בבשר וחלב 'כי עם קדוש אתה', ונאמר בטרופה 'ואיסי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו', מה טרופה אסור באכילה גם בשר וחלב.

מקור לאיסור הנאה מבשר וחלב:

לרב אשי (דף קי"ד - ע"ב): נלמד מדברי רבי אבהו שכל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל

לא תאכלו, משמע גם איסור אכילה וגם איסור הנאה, עד שיפרט לך הכתוב כמו שפירט לך בבבילה.

לרבי לקיש: שנאמר בקרבן פסח 'אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל', שאין תלמוד לומר מבושל, אלא לומר שיש בישול אחר שהוא כזה - בשר בחלב, ואסור בהנאה כפסח שנתבשל שיוצא לבית השריפה.

לרבי: נלמד בגזירה שווה, שנאמר בבשר וחלב 'כי עם קדוש אתה לה', ונאמר באיסורי ביאה 'ולא יהיה קדש בבני ישראל', ומה שם בהנאה גם בשר וחלב אסור בהנאה.

לרבי אליעזר: שנאמר 'לא תאכלו כל נבלה', אמרה תורה כשתמכור אל תבשל בחלב ותמכור.

לרבי ישמעאל: שנאמר 'לא תבשל גדי בחלב אמו' שלש פעמים, ואחת מהם לאיסור הנאה, (וגם לאיסור בישול).

לאיסי בן יהודה: נלמד בקל וחומר, מערלה שלא נעבדה בה עבירה ואסור בהנאה, כל שכן בשר בחלב שנעבדה בה עבירה שאסור בהנאה. ואם תידחה מה לערלה שכן לא לה שעת הכושר? חמץ בפסח יוכיח, מה לחמץ בפסח שבעונש כרת? כלאי הכרם יוכיחו. ואין לחזור ולומר ערלה תוכיח ונלמד מצד השווה, שיש לומר מה לצד השווה שכן גידולי קרקע.

לרבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון: אסור באכילה ומותר בהנאה - שנאמר בבשר וחלב 'כי עם קדוש אתה', ונאמר בטרופה 'ואיסי קדש תהיון לי', מה טרופה אסור באכילה ומותר בהנאה, גם בשר וחלב אסור באכילה ומותר בהנאה (דף קט"ו - ע"ב).

דחיית דרשת מה הצד: דוחים מכל פירא. **דחיית צד השוה:** רק מגופו - כמו מה לצד השווה שכן כך וכך, ולא מעלמא - כמו זה וזה יוכיח. **דחיית דבר הלמד מחבירו:** אם יש להשיב בדבר שיש במלמד ואין בלמד - דוחים רק דבר שיש בו קל וחומר, ולא מתכונה כל שהוא. **דחיית דבר הלמד משני:** אם יש שום דבר שהלמדים שווים בו והלמד אינו שווה להם בזה, גם בדבר שאינו לא קל או חמור, דוחים בזה. **דבר הלמד משלושה:** אם יש בידינו תשובת קולא או חומרא להשיב על השלישי, כגון מה למלמד השלישי שכן כך וכך, וצריכים משום כך לחזור ולדון במה הצד, דוחים בכל שהוא על מה הצד, אבל כל כמה שלא חזרה הדרשה לתחילתה - לא דוחים בכל שהוא גם אם שוים בכולם.

חולין דף קט"ו. יום ב' פרשת כי תבוא - י"א אלול תשפ"ו

דף קט"ו - ע"א

כלאי הכרם - אם היה הזרע זרוע זרוע מעיקרו בתוך הכרם: עיקרו נאסר, כלומר שגם הזריעה עצמה שהיה לה שעת הכושר נאסרת משעת השרשה, שנאמר 'הזרע', היה זרוע ובא - שנשרש בהיתר מחוץ לכרם: נאסר רק מה שהוסיף בכרם, שנאמר 'המלאה' כלומר מילוויו ותוספתו, ולכן, המעביר עציץ נקוב שיש בו זרעים בכרם, אם הוסיף הזרעים שבעציץ בתוך הכרם אחד ממאתיים - אסור, ואם לא הוסיף - מותר.

חיה ועוף ובהמה טמא - **לרבי עקיבא:** אין אסורים מן התורה ואסורים רק מדרבנן, שנאמר שלושה פעמים גדי ובא למעט חיה ועוף ובהמה טמאה, ולא צריך אותם כשמואל (בדף קי"ג - ע"ב), שלדבריו איסור חל על איסור ואין צריך ריבוי על חלב ומתה שבישל בחלב שאסורים, ועל שליל לא צריך ריבוי משום שחשוב גדי. **לרבי יוסי הגלילי:** חיה - אסורה מן התורה, עוף - מותר גם מדרבנן.

במקומו של רבי יוסי הגלילי: היו אוכלים בשר עוף בחלב, שסובר שאין בכך איסור גם מדרבנן. **במקומו של רבי אליעזר:** היו כורתים בשבת עצים לעשות פחמים בשביל ברזל לסכין מילה - שסובר שמכשירי מילה דוחים את השבת.

דף קט"ו - ע"ב

משנה, חלב קרוש בעור קיבה כשירה: אם יש בנותן טעם - אסורה משום בשר בחלב. **בקיבת בהמה עובד כוכבים או גבילה** - אסורה, **לרב הונא:** מיירי כשלפך ישראל גדי מגוי ושחטה, שחוששים שמא ינק חלב זה מטמאה שמצוי, אבל אין חוששים שינק מן הטרופה שאינה מצויה. אבל בקיבה של בהמת יהודי אין חוששים שינק מהטמאה, כיון שבדלים אנו מהטמאה, ואם רואים שיונק מהטרופה מפרשים אותו, **לשמואל:** דין אחת היא, שקיבת בהמה שנשחט על ידי גוי - היא גבילה, שדין חלב הקיבה כגוף הבהמה (ומשמע זו קודם חזרה, אבל לאחר שחזר בו רבי יהושע במסכת עבודה זרה אין חלב הקיבה נחשב כגוף הבהמה). **לרבי יוחנן:** לרבי חייא בר אבא - מעמידים בקיבת גבילה, ולא בקיבת שחיטת גוי כרבי אליעזר שסתם מחשבת גוי לעבודה זרה. **לרב שמואל בר רב יצחק** - מעמידים בקיבת גבילה וגם בקיבת שחיטת גוי, ואינו חושש לרבי אליעזר. **'להלכה'** מעמידים בקיבת גבילה ובקיבת שחיטת גוי, אבל לא בעור קיבת גבילה.

גבינת העובדי כוכבים - אסור, מפני שמעמידים אותה בעור קיבת נבלה, **חלב שבקיבה** - מותר (לאחר חזרה שאין דינה כגוף הבהמה).

כשירה שינקת מטריפה - חלב שבקיבתה

גליון זה לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת **מלכה גרינוואלד** ע"ה

בת הנאון החסיד שמו מפאריס
רבי שמשון פישער זצ"ל
נלב"ע ט' אלול תשפ"ה

תנצ"ב

מוקדש על ידי בתה - אימנט תליט"א

אסור, טריפה שינקה מכשירה - חלב שבקיבתה מותרת, מפני שכנוס במעיה (ונשנית לאחר חזרה שהחלב שבקיבה אינו נחשב כגוף הבהמה).

חולין דף קי"ז. יום ג' פרשת כי תבוא - י"ב אלול תשפ"ו

יום זה מוקדש לזכות ידידינו המסור למערכת במסירות נפלאה מאיר בן פייגא לברכה והצלחה בכל מעשי ידי

דף קי"ז - ע"א

משנה, חומר בחלב: שמועלים בו אם הוא קרבן, וחייבים עליו משום פיגול ונותר וטמא, מה שאין כן דם. חומר בדם: שנוהג בבהמה וחיה ועוף, בטמאים ובטהורים, מה שאין כן חלב.

מעילה בקדשים קלים - בחלב: נלמד מהפסוק 'כל חלב לה', ביותרת ושתי כליות: נלמד מהנאמר 'אשר יורם מזור זבח השלמים', הרי זה בא ללמד ונמצא למד, ומקיש שור זבח השלמים לפר כהן משיח, מה פר כהן משיח יש בו מעילה גם בשור זבח שלמים. בחלב האליה: נלמד מהנאמר 'כל חלב לה', לרבות אימורי קדשים קלים למעילה וגם האליה.

אכילת חלב האליה - אף על פי שנקראת חלב מותרת באכילה, שנאמר 'כל חלב שור וכשב ועז, דבר השוה בשור וכשב ועז (לרב אשי: משום שנקרא 'חלבו האליה' ולא חלב סתם. ונדרחו דבריו).

דם קדשים - אין מועלים בו ואין חייבים עליו משום פיגול ונותר וטמא, א. לעולא: שנאמר 'לכם' שלכם יהא. ב. לרבי ישמעאל: שנאמר 'לכפר', לכפרה נתתיו ולא למעילה. ג. לרבי יוחנן: שנאמר 'הוא', לפני כפרה אין בו מעילה כלל אחר כפרה. וצריך שלושה כתובים א. למעט מנותר, ב. למעט ממעילה, ג. למעט מטמאה. ולמעט דם מפיגול - הוא משום מי שיש לו מתירים לאדם או למזבח חייבים עליו משום פיגול, והדם עצמו מתיר הוא.

דבר שנעשה מצוותו - אין מועלים בו, חוץ מאלו: 'תרומת הדשן' שנאמר 'ושמו אצל המזבח'. 'בגדי כהונה' לדברי חכמים הסוברים שטעונים גניזה, שנאמר 'והניחם שם'. 'עגלה ערופה', שנאמר 'וערפו שם' שם תהא קבורתה. ואין לומדים מהם, ששני כתובים באים כאחד אינם מלמדים, וגם לסובר מלמדים (וכן לרבי דוסא הסובר בבגדי כהונה שמותרים להדיט) נאמר שני מיעוטים 'ושמו' 'הערופה'.

הדרן עלך פרק כל הבשר

פרק תשיעי - העור והרוטב

דף קי"ז - ע"ב

משנה, צירוף לבשר להשלים שיעור טומאת אוכלים - אלו מצטרפים להשלים בשר שיש בו פחות משיעור לטמא טומאת אוכלים: עור של בהמה שחוטה, רוטב, תבלין, האלל, העצמות משלמים למוח שבתוכם, הגידים, והקרנים (במקום שחותר יוצא מהם דם), השלפים. אבל אינם מצטרפים לטמא טומאת נבילות.

ישראל ששחט בהמה טמאה לגוי: אם היא מפרכסת - מטמאה טומאת אוכלים, מתה או שהתז ראשה - מטמאה טומאת נבילות.

אלל - לתנא קמא: אינו מטמא בנבילה, לרבי יהודה: אם מכונס במקום אחד אם יש בו כזית במקום אחד חשוב נבילה, ואם נגע ונכנס למקדש או שאכל קודש, חייב עליו.

חולין דף קי"ח. יום ד' פרשת כי תבוא - י"ג אלול תשפ"ו

דף קי"ח - ע"א

שומרים: מצטרפים לאוכל להשלים שיעור כביצה לטומאת אוכלים - שנאמר 'על כל זרע זרוע', כדרך שבני אדם מוציאים לזריעה חטיבת בקליפה ושעורה בקליפה ועדשים בקליפתם. אבל אינם מצטרפים להשלים לכזית לטומאת נבילה, שנאמר 'בנבילה' ולא בעור שאין עליו כזית בשר והעור משלים לכזית. אבל אם יש כזית בשר מאחוריו ונגע בעור כנגד הבשר - טמא כדן יד.

סוגי חיבור לטומאה א. יד לטומאה (כגון עצם שאין בו מוח ובראשו האחד בשר). טמא ומטמא ואינו מצטרף, שאם היה טהור ונגע שרץ ביד - נטמא האוכל. היה האוכל טמא, ונגע היד באוכל טהור - מטמא, ואין היד מצטרף לשיעור כביצה. ב. שומר לטומאה אף על פי שאינו יד: טמא ומטמא, ומצטרף לשיעור כביצה של טומאת אוכלים, ולא לכזית של נבילה. ג. דבר שהוא לא יד ולא שומר (כגון שיעור): אינו טמא ולא מטמא.

מקורות לדין יד שטמא ומטמא: 'למשקנא' 'בזרעים' נאמר 'וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם' לרבות ידות. לתירוצו ראשון: בא ללמד שמכניס טומאה [שבו מדבר הכותב], ולמדנו בקל וחומר שמוציא טומאה. לרב חביבא: בא הכתוב ללמד שמוציא הטומאה, ולהכניס טומאה למדנו מהנאמר 'יטמא' בשומר של נבילה, והרי מיותר שיש ללמוד בקל וחומר מיד שאינו מגין, רק בא ללמד על די שמכניס טומאה. 'בנבילה' נאמר 'וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם', לרבות ידות שמוציא טומאה מנבילה. 'בתנור' נאמר 'תנור וכירים יותן...לכם', לרבות ידות שמוציא טומאה מהתנור - ואין ללמוד אחר מאחת, מזרעים לבד אין ללמוד - שטומאה מרובה שמקבלים טומאה גם מוולד, מתנור לבד אין ללמוד - שכן מטמא מאוויר, מנבילה לבד אין ללמוד - שטמאה במשא וטומאה יוצא מגופה. זרעים מנבילה ותנור אין ללמוד - שהם מטמאים שלא בנגיעה, תנור מזרעים ונבילה אין ללמוד - שכן אוכל, נבילה מזרעים ותנור אין ללמוד - שהית יתור ידו שאינו מטמא אדם.

מקורות לדין שומר שטמא ומטמא ומצטרף: 'שומר של אוכלים' מכניס ומוציא טומאה - בקל וחומר מיד שאינו מגין ומכניס ומוציא טומאה, ומצטרף לאוכל - שנאמר 'על כל זרע זרוע'. 'שומר של נבילה' מוציא טומאה - לתירוצו ראשון: לומדים מהנאמר 'יטמא' ואף על פי שכבר נלמד בקל וחומר טרח וכתב לה קרא. לרב חביבא: נלמד בקל וחומר מיד, ואינו מצטרף - שנאמר 'בנבילה'.

דף קי"ח - ע"ב

למדנו שהשומר מצטרף לאוכלים: מהנאמר ג' פעמים זרע בפסוק, על כל 'זרע' 'זרוע' אשר 'זרוע', ללמד. א. על שומר של זרעים, ב. על שומר של אילנות (כגון פרח שבראש רימון). ג. על שומר של בשר ביצים ודגים.

יד להכשר - לרב: יש יד לטומאה ואין יד להכשר, שאם הוכשר יד לא הוכשר הזרעים. לרבי יוחנן: כשם שיש יד לטומאה כך גם יש יד להכשר, יש מפרשים שנחלקו במקרא - לרב: אם פסוק של ידות נדרש לפניו לענין טומאה, ולא לפני פניו שנאמר שם הכשר, לרבי יוחנן: נדרש לפניו ולפני פניו. ויש מפרשים שנחלקו בסברה - לרבי יוחנן: אם הכשר חשוב כתחילת טומאה ודינו כטומאה, לרב: אינו נחשב כתחילת טומאה. ותניא בברייתא כרבי יוחנן כשם שאין זרעים מקבלים טומאה רק לכשיתלשו - כך אינם מקבלים הכשר רק עד שיתלשו.

חולין דף קי"ט. יום ה' פרשת כי תבוא - י"ד אלול תשפ"ו

דף קי"ט - ע"א

יד לפחות מכזית - לרב: אין יד לפחות מכזית - כגון פול או חצי זית בשר שיש לו יד, והרי הם

עם האוכלים כביצה, ונגעה טומאה ביד, הואיל ועיקרו אינו כזית ביחד, אין חשוב להיות לו יד והכל טהור. לרבי יוחנן: יש יד לפחות מכזית (אבל לא לפחות מכפול).

שומר לפחות מכפול - לרב: אין שומר לפחות מכפול, לא להצטרף לכביצה, ולא להכניס ולהוציא טומאה. לרבי יוחנן: יש שומר גם לפחות מכפול. מודה רב (למשקנא) שיש שומר לפחות מכפול בדבר שהוא 'כריה' - כגון חיטה או שעורה בקליפה ועדשים בקליפתם. (וכן שרביטם של קטניות מטמאים משום שומר).

שתי עצמות שיש עליהם חצאי זיתים, והכניס העצם לבית (לא מצד הבשר) ומאחיל עליהם - לתנא קמא: טמא הבית כאילו מאחיל על הבשר, שהעצם הוא יד לבשר, ליהודה בן נקוסא: הבית טהור, שאין בשר של שני העצמות מצטרפים לכזית. 'לרב' אפשר לומר שנחלקו ביד, שלתנא קמא: יש יד לפחות מכזית, וליהודה בן נקוסא: אין יד לפחות מכזית, ורב - סובר כיהודה בן נקוסא. ואפשר לומר שנחלקו לענין שומר, שלתנא קמא: יש שומר בפחות מכזית [וכגון שיש בכל אחד מהם כפול], וליהודה בן נקוסא: אין שומר לפחות מכזית, ורב - סובר כתנא קמא. 'לרבי יוחנן' נחלקו ביד, וסובר כתנא קמא שיש יד לפחות מכזית.

עצם העליונה של ירך בהמה - לרבי יהודה: אם יש עליה כזית בשר גורר כולה לטומאה (וצריך אוכל אחר המשלים אותו לכביצה לקבלת טומאה). לאחרים: אפילו אין עליה רק כפול גורר כולה לטומאה. 'לרב' - אפשר לומר שנחלקו לענין יד, שלרבי יהודה: אין יד לפחות מכזית, ולאחרים: יש גם לפחות מכזית אם יש בו כפול, ורב - סובר כרבי יהודה. ואפשר לומר שנחלקו לענין שומר (שבסתם יש בו מוח) - שלרבי יהודה: אין שומר לפחות מכזית, ולאחרים: אין שומר לפחות מכפול, ורב - סובר כאחרים. 'לרבי יוחנן' - נחלקו בשומר, שלרבי יהודה: אין שומר פחות מכזית, ולאחרים: יש שומר גם לפחות מכפול (וכתב שיעור כפול רק משום רבי יהודה). ורבי יוחנן - סובר כמות.

שנינו בעוקצין 'רבי אלעזר בן עזריה מטהר בפול ומטמא בשל קטנית מפני שרוצה במשומשום' - רבי יוחנן: מבאר שמטהר את השרביטים שהפולים גדלים בהם - מפני שהם גסים ואינם צריכים שומר, ומטמא שרביטים של קטניות משום שומר - שהם דקים ואי אפשר להוציא, ונוח לו שיהיו בשרביטים ולא יתערב בהם פסולת, ואף על פי שהקטניות קטנים מפול, יש שומר לפחות מכפול. רב: מבאר שמטהר קלח של פולין משום יד משום שהם גסים ואין צריך לתופס בקלח שלהם, ומטמא לקלח של קטניות משום יד, שהוא יד לדבר החשוב שהרי כל השרביטים מחוברים בקלח אחד.

דף קי"ט - ע"ב

קליפה פנימית בבצל - שראוי לאכול, מצטרפת בין שלימה ובין נקובה. קליפה אמצעית - מצטרפת רק כשהיא שלימה משום שומר, ואינה מצטרפת נקובה שאינה שומר. קליפה חיצונית - בין כך ובין כך טהורה, שהוא שומר על גבי שומר - שאינו חשוב כשומר.

שומר אוכל שחילקו - כגון אוכל כביצה ושומר עליו וחילקו, או שני בצלים קטנים שאין בשניהם רק כביצה על השומר הסתפקו בגמרא אם מכין שכל שומר מגין על שלו, מצטרף השומר עם האוכל, או מאחר ששומר האחד לא מגין על חצי כביצה השני אינו מצטרף?.

חיטה בקליפה: לצד שמצטרף בפחות מכביצה - מצטרפת משום שומר, ולצד ששומר על פחות מכביצה אינו מצטרף - מדובר בחיטים של שמעון בן שטח שהיו גדולות ככליות.

שיער לענין יד ושומר - לריש לקיש: אינה חשובה יד ושומר להכניס טומאה לבית, משום כשיתפוס בה נפסק הבשר ואינו מטלטל בה. לרבי יוחנן: חשובה יד ושומר, ומביא טומאה גם אם נגע בשיער שלא כנגד הבשר. שנינו עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בחוט בשר היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא - לרבי יוחנן: טמא משום יד. לריש לקיש: אפשר לומר שטמא משום שומר, ואף על פי שהשיער על גבי העור אין זה נחשב כשומר על גבי שומר, משום שהשיער מנקב את העור ויורד על גבי הבשר. ואפשר לומר שטמא משום יד, ובשיער שבין שערות שהבשר מיטלטל על ידם ואינו נפסק.

כתיבת תמה בתפילין - אף על פי שהעור חלול כנגד השיער כותבים עליו תפילין ונקרא כתיבה תמה, משום שכל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב.

שערות שיש בראש שיבולים - מיטמא ומטמא ואינם מצטרפים, שחשובים כידי ולא כשומר. אבל מלאי אחד אינו חשוב יד - שנפסק מאליו כשאוחדים בו.

חולין דף ק"ב. יום ו' פרשת כי תבוא - ט"ו אלול תשפ"ו

דף ק"ב - ע"א

שנינו במשנה, הרוטב מצטרף לטמא טומאת אוכלים - לרבא: הכוונה על שומן שעל המרק. לאביי: הכוונה על ליחה היוצאה מן הבשר שהוקרש, אבל אם לא הוקרש אינו מצטרף - שהרי שומן בעצמו מטמא טומאת אוכלים ולא משום צירוף.

אף שעל גבי ירק - מצטרף לשיעור כותבת באכילה ביום הכיפורים - וגם אם לא הוקרש, שדעתו של אדם מתיישבת בכל שהוא.

שנינו במשנה, קיפה מצטרף לטמא טומאת אוכלים - לרבה: הכוונה לחתיכות דקות שבבשר שצולל לתחתית הסיי, לאביי: הכוונה לתבלין - שהחתיכות הדקות מטמא בעצמו טומאת אוכלים.

הקפה דם ואכל - חייב כיון שהחשיבו. המחזה חלב וגמעו - חייב, שנאמר 'נפש' לרבות השותה. המחזה חמץ וגמעו - ענוש כרת, שנאמר 'נפש' לרבות השותה. המחזה מצה וגמעו - אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח, שאינו לחם עוני. המחזה נבילת עוף וגמעו - באור טמא, שנאמר 'נפש' לרבות השותה, בחמה טהור, משום שמסרים.

ציץ ורוטב וקיפה של שרצים - אסור, שנאמר 'הטמאים', ואף על פי שאין בהם כזית, שאיסור אכילת שרצים בשיעור עדשה כטומאתם.

דף ק"ב - ע"ב

משקה היוצא מאיסורים - כמו מאיסור טבל, חדש, הקדש, ושביעית, והכלאיים: משקה היוצא מהם כמותם, משום שטבל וחדש ושביעית שהם איסור הבא מאיליו לומדים מחלב חמץ ונבילה, והקדש שהוא איסור שלא בא מאיליו נלמד בצד השווה מתרומה או ביכורים ואחד מהאחרים.

הבאת ביכורים ממשקה - אין מביאים ביכורים ממשקה, שנאמר 'פר' פרי אתה מביא ביכורים ולא משקה. לרבי יוסי: אבל מביא ענבים לביכורים וסוחט, שנאמר 'תביא'. לרבי יהושע: אין מביאים כלל ביכורים ממשקה (גם אם הביא וסחט) רק היוצא מענבים וזיתים כדלהלן.

משקה היוצא מתרומה - הרי הם כמותם, שהוקש תרומה לביכורים, שהרי 'תרומת ידך' אלו הביכורים. דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתוניות ושאר מי פירות מתרומה (חוץ מהיוצא מענבים וזיתים) - לרבי אלעזר: מחייב קרן וחומש, שסובר 'דון מינה ומינה', שלומדים מביכורים משמשים היוצא מהם כמותם, מה ביכורים גם בשאר מינים, גם בתרומה גם שאר מינים. לרבי יהושע: פטור, שסובר 'דון מינה ואוקי באתרה', ונאמר בתרומה רק 'תירוש ויצהר'.

שנינו בתרומות, אין מביאים משקה ביכורים רק היוצא מהזיתים וענבים - שלאחר שלמדו

לתרומות והנצחות 'נדרים פלוס' ע"ש מחודדים

תרומה מביכורים, חוזרים ולומדים ביכורים מתרומה שמביאים רק היוצא מזיתים וענבים כתרומה - ומזה למד רבי יהושע שיטתו. אין סופגים ארבעים משום ערלה רק על היוצא מזיתים ומענבים - שלומדים ערלה מגזירה שווה 'פרי פר' מביכורים.

חולין דף קכ"א. יום שב"ק פרשת כי תבוא - ט"ז אלול תשפ"ו

דף קכ"א - ע"א

צירוף אלל לטומאת אוכלים - לרבי יוחנן: הכוונה לגיד השדרה והצוואר הנקרא 'מרטקא', ואף על פי שקשה כעץ מצטרף לטומאת אוכלים. לריש לקיש: גיד זה אינו מצטרף, ואלל הכוונה לבשר שפלטו סכין אצל העור. ואם חשב עליו - מקבל טומאה בפני עצמו, לא חשב עליו - הוא בטל ואינו מקבל טומאה גם בצירוף, וצריך צירוף באופן שחישב עליו מקצתו, ולא פירש איזה קצת, לכן אינו מקבל טומאה רק בצירוף. ויש מפרשים: במקצת פלטו חיה ומקצת סכין. 'אלל' בלשון המקרא לדברי הכל הוא מרטקא, וזה מה שאמר איוב לחבריו 'ואולם אתם טופלי שקר רופאי אליל כולכם', שגיד זה אין לו רפואה. 'אלל' לרבי יהודה לדברי הכל הוא בשר שפלטו סכין, ולשיטתו אלל המכונס, אם יש כזית במקום אחד חייבים עליו משום נבילה אם כינם במכוון לכזית. אבל 'מרטקא' אין חייבים עליו שהוא עץ בעלמא.

בבבילת עוף טהור:

מצטרף החרטום התחתון של עליון, והיא קליפת רצועה דקה שיש בתוך הפה דבוקה לחרטום בעליון לאורכו, והציפורניים במקום שמובלעים בבשר, הרי הם יד להכניס טומאה, ומטמאים, ומצטרפים לכביצה. אבל החרטום עצמו עץ בעלמא הוא, וגם התחתון.

אינו צריך הכשר - משום כל שסופו לטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר, שנאמר 'וכי יתן מים על זרע', מה זרעים שאין סופם לטמא טומאה חמורה (שגם אם נגעו במת לא נעשו אב הטומאה) צריכים הכשר, אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר. לכן נבילת עוף טהור אינה צריכה הכשר - משום שסופה לטמא טומאה חמורה. וצריכה מחשבה (שסתמא אינה עומדת לאכילה).

קרינים - מצטרפים לטומאת אוכלים, במקום שחותך ויוצא דם

דף קכ"א - ע"ב

שינוי במשנה, ישראל ששחט טמאה, וגוי ששחט טהורה, - יש השונים שצריך מחשבה להאכיל לגוי כדי שתקבל טומאה בזמן שמפרכסת, ואם לא חשב אינה חשובה אוכל עד שתמות, וצריכה הכשר מים ולא בדם שחיטה, ואף על פי שסופה לטמא טומאה חמורה כשתמות, הרי יכול לגוררה ולהעמידה על חתיכות שהם פחות מכזית ולא יאה בה טומאת נבילות.

שחט בטמאה שנים או רוב שנים ומפרכסת - לחזקיה: אינה לאברים, ובן נח אינו מזהר משום איבר מן החי. לרבי יוחנן: ישנה לאיברים, שאינה מתה. ומודה חזקיה שאינה מטמאה כנבילה, שיצאה מכלל חיה ועדיין לא באה לכלל מתה.

ישראל ששחט טמאה לגוי שחט בה שנים או רוב שנים ומפרכסת. א. מטמאה טומאת אוכלים ולא טומאת נבילות, ואיבר הפורש ממנה - כפורש מהחי, ובשר הפורש ממנה - כבשר הפורש מהחי, ואסור לבני נח גם לאחר שתצא נפשה (לרבי אושעיא, שסובר כרבי יוחנן). ב. שחט בה אחד או רובה - אינה מטמאה טומאת אוכלים. ג. נחרה - אין בה טומאה בזמן פירכוס.

גוי ששחט בהמה טהורה לישראל ומפרכסת. א. מטמאה טומאת אוכלים, ולא טומאת נבילה, אבר הפורש ממנה כפורש מהחי, ובשר הפורש ממנה כפורש מהחי, ואסור לבני נח גם לאחר שתצא נפשה. ב. שחט בה אחד או רובה - אינה מטמאה טומאת אוכלים, ג. נחרה - אין בה טומאה של כלום.

'גמר שחיטה' שחט גוי במקום שאינו עושה טרפה, כגון חצי קנה, וגמר ישראל - כשיטה. שחט ישראל בין במקום שעושה טריפה ובין במקום שאינו עושה טריפה, וגמר גוי - שחיטתו פסולה.

הרוצה שיבדיל - חותך כזית בשר מבית שחיטה, ומולח במדיח יפה יפה, וממתין עד שתצא נפשה, ומותרים בה ישראל וגוי.

שחט בהמה טמאה ושהה או דרס - הרי היא כנחירה ואינה מטמאה. וצריכה בדיקת סכין כבהמה טהורה.

ישראל ששחט טמאה או גוי ששחט טהורה ומפרכסת, ובלעה כלים בחייה, והיא באוהל המת הסתפקו בגמרא אם מצלת עליהם? שהרי מכיון שאינה מטמאה טומאת נבילות היא חיה, - שאינה מצלת כיוון שמטמאה טומאת אוכלים. ומכריע אביי לחומרא - שאינה מצלת על הבלועים שבתוכה כיוון שמטמאה טומאת אוכלים, והרובעה חייב כיוון שאינה מטמאה טומאת נבילה.

שינוי במשנה, האלל המכונס אם יש עליו כזית במקום אחד חייב עליו 'לרבי יהודה'. וכגון שפלטו סכין בשנים ושלושה מקומות וכינסו, שגילה בדעתו שלא ביטל. (והעור אינו מבטלו, כרבי ישמעאל בסמוך). אבל אם נתכנס מאיליו כגון בתינוקות - אינו חייב עליו.

היה על העור שחבא יתים - לרבי ישמעאל: מטמא במשא, שהרי נשא כזית נבילה, וגם אם פלטו סכין, אין העור מבטלו. ואינו מטמא במשא ואין נוגע בו ונזר ונוגע. לרבי עקיבא: אינו מטמא במגע ובמשא, שהעור מבטל בין כשפלטו סכין ובין כשפלטו חיה.

חולין דף קכ"ב. יום א' פרשת נצבים וילך - י"ז אלול תשפ"ו

דף קכ"ב - ע"א

משנה, העור מטמא כבשר:

א. בעור אדם. וגם אם עיבד, יש אומרים: שדבר תורה עור אדם טהור גם אם לא עיבד וכל שכן כשעיבד, ואמרו חכמים שטמא, גזירה שמא יעשה אדם לעורות אביו ואמו שטיחים. ויש אומרים: שדבר תורה אם עיבד העור טהור, ואמרו חכמים טמא גזירה שמא יעשה עורות אביו ואמו שטיחים, ואם לא עיבד טמא מדין תורה.

ב. בעור חזיר - לתנא קמא: רק של ישוב חשוב כבשר, אבל חזיר הבר עורו קשה ואינו כבשר, לרבי יהודה: גם עור חזיר הבר רך ודינו כבשר.

ג. בעור חטוטרת של גמל הרכה - כל זמן שלא טענה. והסתפק בגמרא מה דין העור אם הגיע זמנה לטעון ולא טענה, או שלא הגיע זמנה לטעון וטענה?.

ד. בעור הראש של עגל הרך - לעולא: בן שנתו, לרבי יוחנן: כל זמן שיוגע אף על פי שכבר יצא מכלל שנה, (וכן בן שנה שאינו יונק). (לרש"י - חזר מזה רבי יוחנן כיון שזה סתם משנה)

ה. בעור הפרסות - לרבי: בית הפרסות ממש, ולא עור שעל עצם השוק מהקרוסוליים עד הארכובה. לרבי חנינא: הוא כל עור שעל עצם השוק מעצם תחתונה שחותכים בשעת הפשטת בהמה.

ו. בעור בית הבושט. ז. בעור השליל. ח. בעור שתחת האליה.

ט. בעור שמונה שרצים - א. לתנא קמא: עור האנקה והכח והלטאה והחומט כבשר, שכל אלו אין ממש בעור ונקראו בשר. ב. לרבי יהודה: הלטאה כחולדה שעורה חלוק מבשרה, שסובר

שיש בעורה ממש. רב: סובר שעור האנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת כבשר, שדורש מהנאמר 'הטמאים' לרבות עורותיהם כבשר, אבל לא הכל שנאמר 'אלה' למעט, והנאמר 'למינהו' הפסיק העניין לומר רק אלו שנזכרו בפסוק שני. ג. לרבי יוחנן בן נורי: עורות כל שמונה שרצים אינם מטמאים כבשר.

עיבד עור, או שהלך בהם כדי עבודה (4 מיל) - ביטלו מתורת בשר וטהורים, חוץ מעור האדם ולכן ליגיון העובר למקום ונכנס לבית הבית - טמא, שאין לך ליגיון שאין לו עור ראש אדם מת למכשפות במלחמה, ועורו של רבי ישמעאל מונח בראש מלכים.

מחשבת פיגול בעור - השוחט עולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פיגול וחייב כרת, משום שעור זה דינו כבשר, בשאר עורות שנמנו במשנתו - לתנא קמא: אין דינו כבשר. לרבי יעקב ורבי שמעון: בין עור פרסות ובין עור הראש של עגל הרך ועור של תחת האליה וכל שמנו חכמים במשנתו שעורותיהם כבשר להביא עור של בית הכבשות - דיום כבשר, ואם חישב חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פיגול וחייבים עליו כרת

אוזן חמור: אם טלאה לקופתו - טהורה, וגם אם לא הלך עליה. אם לא טלאה, אם הלך עליה כדי עבודה - טהורה, ואם לא - לא.

שיעור ארבע מיל:

שכיר הלש עיסת בעל הבית בטהרה, וצריך למים להטביל כליו, יטריח עצמו ארבעה מיל עד שיגיע למקוה ויטביל, אבל יותר מכאן אינו צריך לטרוח רק אם נותן לו בעל הבית שכר הליכה.

ההולך בדרך וגמר בליבו ורוצה ללון מבעוד יום, אם יש בית הכנסת לפניו עד ארבע מיל יטריח וילך שם כדי שיתפלל.

נטילת ידיים לאכילה, אם אין לו מים ויש לפניו מים לסוף ארבעה מיל, ימתין עד שיגיע למים. איבו הוסיף גם לעניין הילוך על העור בכדי עבודה. וכל זה לפניו, אבל לאחריו אינו חוזר אפילו מיל, ופחות ממיל - חוזר.

חולין דף קכ"ג. יום ב' פרשת נצבים וילך - י"ח אלול תשפ"ו

דף קכ"ג - ע"א

משנה, המפשיט בהמה, המפשיט בהמה וחיה הטהרה שחוטת וטמא, או בטמאה נבילה וטהור, בדקה ובגסה - אם מפשיט לעשות מהעור שטיח למיטה ושלחן, כדי אחיזה - חשוב חיבור יד להוציא טומאה מן הנבילה אם נוגע בו ולהכניס טומאה לבשר אם היא טהורה, אבל יותר מכך - אינו חשוב יד להכניס ולהוציא טומאה. ושיעור כדי אחיזה הוא בטפחים.

הפשיט יותר מכדי אחיזה - לרב: טהור המופשט עד מקום חיבור, ומהחיבור ואילך - טמא משום שומר. לרב אסי: בטפח הסמוך לבשר - טמא משום יד, שאוחז שם ומושך ומפשיט מאליו. בטפח ראשון הסמוך לכדי אחיזה - טהור, שאוחז טפח הסמוך לכדי אחיזה אינו אוחז בו ומושך, שנוח לו לאחוז בשפת העור ולמשוך, אבל לאחר שהפשיט קצת שלושה טפחים וארבעה והעור המופשט מכביד כלפי מטה - אוחז בטפח הסמוך לבשר ומושך וכוכד העור מסייעו.

מפשיט לצורך חמת - שמתחיל מפה והופך כלפי הזנב, חשוב חיבור עד שיפשיט את החזה. התחיל לתוכו מהרגליים כלפי הראש ומפשיטה כפול לחמת - כולו חיבור, מפני שהחזה לסוף הפשטו הוא. עור שעל הצוואר - לרבי יוחנן בן נורי: אינו חיבור, לחכמים: חיבור עד שיפשיט כולו.

טלית שנשטא ונקרע רובה - כיון שנקרע רובה שוב אינו חיבור ובשל מתורת טלית, וטהורה. לרבה בר אבוח: דין זה רק בטבולת יום, ורוצה להשתמש בטהרות קודם שיעריב השמש, שכיון שלא חס עליה והטבילה, גם יקרע רובה וכדין, אבל בטמאה שלא הטביל ורוצה לטהרה בקריעה זו, לא מספיק בקריעת הרוב עד שיקרע כולה, שמא לא יקרע רובה. רבה: השיב שתי תשובות בדבר, א. גם בטבולת יום יש לחשוש שיאמרו טבילה עולה בלי הערב שמש. ב. בעולת העוף לרבי אלעזר ברבי שמעון שדי במולק רוב שנים למה לא גזרו שלא יעשה רוב שנים. השיב רב יוסף. א. שהקדקע מוכיח עליה. ב. כהנים זריזים הם.

דף קכ"ג - ע"ב

המפשיט יותר מכדי אחיזה - טהור רק בטומאה דרבנן, כגון שהמפשיט היה טמא מדרבנן, וטהור בטמאה כגון בטרפה ששחטה ששחטה במוקדשים, אבל בטומאה דאורייתא גזורים ביותר מכדי אחיזה שמא יעשה רק כדי אחיזה ונוגע בטומאה ומטהרים אותו.

המפשיט בשרצים - חיבור עד שיפשיט כולו. המפשיט בגמול מהגרל עד הצוואר - אינו חיבור לרבי יוחנן בן נורי, ולא גזרו שמא לא יעשה עד הצוואר, שיש היכר. אבל אם מפשיט לטשית, גם ביותר מכדי אחיזה הוא חיבור משום שהטומאה מהתורה גזרו שמא יעשה רק כדי אחיזה.

טלית שנקרעה רובה - טהורה רק אם לא שירר בה כדי מעפרות, אבל שירר בה כדי מעפרות - חיבור, יש אומרים: שטלית שנקרע ברובה טהורה - גם אם שירר בה כדי מעפרות.

עור שנקרע ברובה - לריש לקיש: רק בטלית אברו טהור, משום שגם בחזרו ותופר אינה חוזרת לקדמותה, אבל עור גם אם נקרע רובה טמאה, שכשחוזר ותופר הרי הוא כבתחילה. לרבי יוחנן: גם עור טהור, ליש אומרים: לריש לקיש: רק בטלית, אבל עור בשיעור זה חשוב הוא. לר' יוחנן: אפילו עור לא.

עור טמא מדרס שחשב עליו לרצועות וסנדלים - לרבי יהודה: כיון שנתן בו סכין טהור, לחכמים: טהור רק מחמשה טפחים. לריש לקיש: רק אם חתך ובא דרך מסביב שלא יחזור כבתחילה.

המפשיט יותר מכדי אחיזה טהור - גם לריש לקיש, שאין העור חוזר להיות כבתחילה, שראשון ראשון עושה פיגול.

עור שעל גבי הצוואר - לחכמים: נחשב לחיבור כי שומר העשוי לנתק נחשב שומר, לרבי יוחנן בן נורי: אינו חיבור כי שומר העשוי לנתק מאליו אינו שומר.

חולין דף קכ"ד. יום ג' פרשת נצבים וילך - י"ט אלול תשפ"ו

דף קכ"ד - ע"א

טהרת תנור - לתנא קמא: חולק לשלושה וגורר את הטפילה עד שיהא בארץ. לרבי מאיר: די שימעט מבפנים שיהא פחות מגובה ארבע טפחים. פירש רבא דברי רבי מאיר: שאם כבר נטמא התנור מודה רבי מאיר לתנא קמא, וחולק במי שרוצה שלא יבוא התנור לטומאה.

שיעור גובה תנור בתחילה כדי שיהא עליו שם תנור - לרבי מאיר: ד' טפחים. לחכמים: רק בתנור גדול, אבל בקטן משעת גמור מלאכה - טפח שזו מידת תנורי בנות.

שיעור גובה שייירי תנור שיהא עליו דין תנור - לרבי מאיר: ד' טפחים, ואף על פי שאינו רובו. לחכמים: צריך שישאר גובה ד' טפחים וגם שישאר רובו כשמחלק לרוחב. ואם חילק לאורכו למלעלה למטה - צריך לחלק לשלושה.

שינוי: עור טמא מדרס שחישב עליו לרצועה וסנדלים - לרבי יהודה: כיון שנתן בו סכין טהור.

לחכמים: עד שימנע מחמישה טפחים. 'לריש קיש' הוא כשצריך לו למושב זב, אבל סתם עור כל שיש בו כדי מעפרות טמא.

משנה, עור שיש עליו כזית בשר - הנוגע רצועת בשר היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא. יש עליו שני חצאי זיתים - **לרבי ישמעאל:** מטמא רק במשא ולא במגע. **לרבי עקיבא:** בטל לעור, ואינו מטמא גם במשא. **שני חצאי זיתים שתחב בקיסם והסיט** - טמא גם לשיטת רבי עקיבא, שאינו בטל. **אמר רבי יוחנן:** מה ששיניו שהבשר הנותר על העור מטמא הוא רק בנשכו חיה, אבל פלטו סכין של המפשיט בטל הבשר אל העור וטוהרו. **ללשון א':** אמר זאת על הרישא - ביש כזית, וגם אם יש עליו הרבה בשר. וחולק עליו רב נחמן שבוודאי אין דעת המפשיט לבטל בשר בשיעור כזית. ויישבו בגמרא שהוא במרודד ולכן אינו חשוב. **ללשון ב':** אמרו רבי יוחנן על הסיפא בשני חצאי זיתים.

דף קכ"ד - ע"ב

היי על העור שני חצאי זיתים שאינו מטמא במגע - **לבר פדא:** רק כנגע בעור שמאחוריו, אבל נגע בבשר מלפניו טמא - שיש נוגע וחוזר ונוגע. **לרבי יוחנן:** טהור גם מלפניו - שאין נוגע וחוזר ונוגע.

כל המטמאים באוהל שנחלקו והכניס לתוך הבית - **רבי דוסא בן הרכינס:** מטהר, שאין מאהיל וחוזר ומאהיל, **חכמים:** מטמאים. 'רבי יוחנן' מבאר שרבי ישמעאל סובר כרבי דוסא בן הרכינס - וכשם שאין מאהיל וחוזר ומאהיל, כך גם אין נוגע וחוזר ונוגע. ורבי עקיבא כחכמים - שיש מאהיל וחוזר ומאהיל ויש נוגע וחוזר ונוגע, ורק בחצאי זיתים שעל העור טיהר משום שהעור מבטל.

נאמר 'הנוגע בבנבלתה' - ולא בעור שיש עליו שני חצאי זיתים. **'והנושא... יטמא'** - **לרבי ישמעאל:** הנושא שני חצאי זיתים יטמא. **לרבי עקיבא:** 'הנוגע... והנושא': הבא לכלל מגע - בא לכלל משא, לא בא לכלל מגע - לא בא לכלל משא. **לבר פדא** - כוונתו לדרוש דווקא הבא לכלל מגע **בכל צד** בא לכלל משא, אבל שני חצאי זיתים הגם שבא לכלל מגע מלפניו אינו בא לאחריו.

הנושא קולית סתומה שיש בה כזית מוח לבי ישמעאל - **רב אויא סבא** **שאל את רבה בר רב הונא:** מה הדין? האם טעמו בשני חצאי זיתים הוא משום שאף מי שלא בא לכלל מגע מטמא במשא והנושא קולית טמא, וכן שמה גם הוא סובר שרק הבא לכלל מגע בא לכלל משא, ובשני חצאי זיתים טימא משום שבא לכלל מגע מלפניו - והנושא קולית טהור. **השיבו:** עורבא פרה. **אמר לו רבא בנו:** והלא רב אויא סבא מפומבדיתא הוא שאתה משבחיו שהוא גברא רבה. **אמר לו:** אני היום 'סמכוני באשיות' והוא שואל ממני דבר הצריך טעם.

שני חצאי זיתים שתחב בקיסם - **לתנא קמא:** טמא. **לרבי אליעזר:** גם במוליך ומביא כל היום כולו טהור, שנאמר 'והנושא' אבל הכתיב 'והנשא' שיכול להקרות 'והנישא' ללמד שצריך יהא נישא בבת אחת. וכן פסק עולא. ואין להקשות ממה ששיניו שלרבי ישמעאל שני חצאי זיתים מטמאים במשא, וכן לרבי עקיבא אם תחבן בקיסם - דהיינו במרודד ונישא הוא.

חולין דף קכ"ה. יום ד' פרשת נצבים וילך - כ"ב אלול תשפ"ו

דף קכ"ה - ע"א

משנה, קולית המת ומוקדשים - הנוגע בהם נטמא גם אם הם סתומים, שהם עצמם מטמאים ולא רק המוח.

קולית נבלה וקולית השרץ - נקובים: כיון שאפשר לנגוע במוח דרך נקב כלשהוא (להכניס שעיר) גם הנוגע בעצם טמא כיון שנגע בשומר. סתומים: הנוגע בהם טהור, שאין שומר מוציא טומאה רק כשישיר לנגוע בטומאה עצמה, וגם הנושא אותם טהור, שנאמר 'הנוגע... והנושא' - את שכלל מגע בא לכלל משא לא בא לכלל מגע בא לכלל משא.

שנינו שקולית המת סתומה מטמא במגע:

לרב יהודה בריה דרב חיאי: יש לדייק שאין מטמא באהל, שמדובר באין עליו כזית בשר, ולא כזית מוח בתוכו, ומשמע שאין מוח בפנים מעלה ארוכה מבחוץ (שאם מעלה ארוכה - דין העצם כאבר שנטמא באהל). ומה ששיניו שקולית מוקדשים סתומה מטמא במגע - הוא רק ביש בה כזית מוח, ומשמע שעצמות קדשים ששימשו נותר מטמאים הידיים משום שנעשו בסיס לדבר האסור.

לאביי: מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ ודין העצם כאבר, וכאן מדובר בשף העצם לרחבה, אבל שפה לארוכה - טמאה (וסימן: דקל).

לרבי יוחנן: מדובר ביש כזית מוח בעצם, (ומוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ). ומה ששיניו 'נוגע' בנטמא הוא 'מאהיל'. אכן מדובר בכזית מוח המתקשקש, ולכן רק במת מטמא משום טומאה בוקעת ועולה, אבל בנבילה אינו מטמא משום אבר, ורק אם ניקבה מטמאה משום שישיר לנגוע במוח. ראה לרבי יוחנן שמאהיל בכלל נוגע ממה ששיניו: הנוגע בחצי זית מת ומאהיל על חצי זית אחר, או נוגע בחצי זית וחצי זית אחר מאהיל עליו - טמא. הרי שמגע ואהל היא אחד הוא - שהרי שנינו: זה הלל, כל שהוא משם אחד מצטרף וטמא, משני שמות טהור. והפריכו מסיפא: אבל הנוגע בחצי זית מת וזית אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית אחר - טהור, הרי ששני שמות הם ולכן אין מצטרפים, וברישא מדובר בטומאה רצוצה בין שני מגדלים שאין ביניהם פותח טפח שהכל בכלל מגע.

דף קכ"ה - ע"ב

ר' יוסי אומר: מלא תרודד רקב מטמא במגע ובמשא ובאהל - והנאמר מוגע אינו יכול להתפרש כפשוטו, שהרי לא שייך לנגוע בכולו, רק הוא במאהיל, וגם ששיניו 'באהל' - **לאביי:** מאהיל למטה מטפח - נגיעה, למעלה מטפח - אוהל (ושלא כרבי יוחנן לעיל ע"א). **לרבא:** מאהיל עליו - נגיעה היא גם למעלה מטפח (כרבי יוחנן). כשיש אהל המאהיל עליו ועל הרקב (המשכה) - אוהל. **חבילי מיטא ויסרגי חלונות הוציצים בין הבית לעלייה שלא להכניס טומאה לצד שני, פרס על פני המת באוויר:** הדין כנגד הנקב - טמא, שלא כנגד הנקב - טהור. **לרבא:** אם הוא למטה מטפח מהמת אף שלא כנגד הנקב טמא - שהוא כמת בכסותו, רק מדובר במונח למעלה מטפח, ואף על פי כן קרא לו רבי יוסי 'נוגע' אף שהוא מאהיל. **לאביי:** מדובר במונח למטה מטפח, ואף על פי כן אינו מטמא שלא כנגד הנקב - א. אין מבטלים אותו למת כמו שמבטלים את כסותו. ב. סובר רבי יוסי שאין טומאה טמונה בוקעת ונעלה כדלהלן.

תיבת המגדל שיש בה פותח טפח ואין ביציאתה פותח טפח: טומאה בתוכה - לחכמים: הבית טמא, משום שסוף טומאה לצאת. **לרבי יוסי:** טהור, שיכול להוציאה לחצאים או לשורפה במקומה. טומאה בבית - מה שבתוכה טהור, שאין דרך טומאה להכניס. **העמידה בפתח ופתחה לחוץ:** טומאה בתוכה - הבית טהור, טומאה בבית - מה שבתוכה טהור. ומדויק שאם אין בה פותח טפח גם באופן זה אם טומאה בתוכה הבית טמא משום שטומאה רצוצה בוקעת, ועל כך חולק רבי יוסי וטיהר.

חולין דף קכ"ו. יום ה' פרשת נצבים וילך - כ"א אלול תשפ"ו

דף קכ"ו - ע"א

הכלב שאכל בשר מת, ומת הכלב ומוטל על אסקופת הבית

א. לרבי מאיר: אם יש בצווארו פותח טפח - הרי גופו מאהיל על המת וצווארו ממשיך האהל

לתוך הבית ומביא את הטומאה לתוכו אף שמעיו מחוץ לבית, ואם אין בצוואר פותח טפח - אינו מביא טומאה.

ב. לרבי יוסי: אם הטומאה מכנגד המשקוף ולפנים - הבית טמא, מכנגד המשקוף ולחוץ - טהור. **ביאור שיטת רבי יוסי:** להוי אמינא - הולך על מה שאמר רבי מאיר שאם אין בצוואר פותח טפח אינו מביא טומאה, ועל כך אמר רבי יוסי שאם גוף הכלב בפנים אף שאין טפח טמא משום טומאה רצוצה, ויסתור למבואר בדבריו (דף קכ"ה): שאין טומאה רצוצה מטמאה. **למסקנא:** חולק בשני דברים על רבי מאיר - א. אין די שיהא טפח בצוואר רק צריך שיהא 'חלל' טפח. ב. דווקא במונח מהמשקוף ולפנים נחשב כמונח בבית, ושלל כרבי מאיר שסובר שכל המתפתן דינה כתוך הבית.

ג. לרבי אלעזר: פי הכלב לפנים - הבית טהור, פיו לחוץ ואחוריו בפנים - הבית טמא, מפני שטומאה יוצאה דרך שוליו.

ד. לרבי יהודה בן בתירא: בכל אופן הבית טמא.

דף קכ"ו - ע"ב

רבי שמעון חולק על רבי יוסי וסובר שטומאת 'מגע' ו'אהל' שתי שמות הם, שכך אמר: ג' מיני טומאות פורשות מן המת שכל אחת מהם מטמאה רק בשני אופנים מתוך שלושה [מגע, משא, אהל] - א. מלא תרודד רקב - מטמא רק במשא ובאהל ולא במגע. ב. עצם כשעורה - מטמא במשא ובמגע ולא באוהל. גולל ודופק - מטמא רק במגע ובאהל ולא במשא.

נאמר 'בנבלתה' - ולא בקולית סתומה, יכול אפילו ניקבה - תלמוד לומר 'הנוגע יטמא' - את שאפשר ליגע טמא ואת שאי אפשר ליגע טהור. ובהמה בעורה מטמאה - שכמה נקבים יש בה. כוליא בחלבה מטמאה - שכמה חוטים נמשכים ממנה. **חשב עליה לנוקבה ולא ניקב** - התספק רב אשי אם מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה דמי או לא? ופשוט שאינה כמחוסר מעשה והיא נקובקה.

משנה, ביצת השרץ המרוקמת - טהורה, כיון שאינה ראויה למגע. ניקבה כל שהוא - מטמאה, שנאמר 'הטמאים' - לרבות ביצת השרץ וקולית השרץ, יכול גם לא ריקמה - תלמוד לומר 'השרץ', מה שרץ שרקם אף ביצת השרץ שרקמה, יכול גם לא ניקבו תלמוד לומר 'הנוגע יטמא' - את שאפשר ליגע טמא ואת שאי אפשר ליגע טהור, וכמה נקיבתה כחוט השערה שאפשר לגעת כחוט השערה.

עכבר שחציו בשר וחציו אדמה: נגע בבשר - טמא. נגע באדמה - **לתנא קמא:** טהור, **לרבי יהודה:** אם נגע באדמה שכנגד הבשר טמא.

העכבר מטמא רק כשהשרץ על פני כולו - יש ששנו זאת על הרישא, שרק אז הנוגע בבשר מטמא, וכל שכן שרק בזה מטמא רבי יהודה הנוגע באדמה. ויש ששנו זאת רק על הסיפא, שאז מטמא רבי יהודה הנוגע באדמה שכנגד בשר.

חולין דף קכ"ז. יום ו' פרשת נצבים וילך - כ"ב אלול תשפ"ו

דף קכ"ז - ע"א

נאמר בתורה 'עכבר' - שומע אני אפילו עכבר שבים - ששמו עכבר, שמן הדין אין לדעת - שהרי טימא בחולדה וטימא בעכבר, ויש לומר: מה חולדה מין הגדל על הארץ אף עכבר מין הגדל על הארץ, או שמא: מה חולדה כל ששמה חולדה אף עכבר כל ששמו עכבר וגם עכבר שבים - תלמוד לומר 'על הארץ'.

נאמר עוד 'על הארץ' - למעט ספק טומאה צפה.

נאמר בעכבר 'השורץ' - כל מקום ששורץ ואף אם ירד לים. ואין לדרוש 'השורץ' - כל שהוא שורץ וגם עכבר שבים, והנאמר 'על הארץ' - עכבר היבשה שירד לים לא יטמא - שמאחר שהים מקום טומאה אין סברא שעכבר של יבשה לא יטמא בים.

אין לדרוש 'השורץ' - רק המשרץ טמא, ולמעט עכבר שחציו בשר וחציו אדמה שאין פרה ורבה, מן הדין אין לדעת - שהרי טימא בחולדה וטימא בעכבר, ויש לומר: מה חולדה כל ששמה חולדה אף עכבר כל ששמו עכבר, ואף עכבר שחציו בשר וחציו אדמה, או שמא: מה חולדה פרה ורבה אף עכבר פרה ורבה - תלמוד לומר 'בשרץ' לרבות עכבר זה.

'הצב למינהו' - להביא הערוד והנפילים וסלמנדרא. וכשהיה רבי עקיבא מגיע לפסוק זה היה אומר 'מה רבו מעשיך ה', יש לך בריות גדולות בים ויש לך בריות גדולות ביבשה - שבים אילמלי עולות ביבשה מיד מתות, שביבשה אילמלי יורדות לים מיד מתות. יש לך בריות גדולות באור ויש לך בריות גדולות באוויר - שבאור אילמלי עולות לאוויר מיד מתות, שבאוויר אילמלי יורדות לאור מיד מתות - מה רבו מעשיך ה'.

כל שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה - מרומז בפסוק 'האזינו כל יושבי חלד'.

דנרש - הבונים אינם מהישוב רק מהמים. מקוללת כל יושביה קטן כגדול. נאמר 'ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' - לא רצה נרש שמוע דבר ה'. אדם משם שנשקף - ספור שיניך. (אדם מנהר פקוד נכלוה עמך בדרך - גלימה נאה ראה עליך ורוצה לגנוב. אדם מפומבדיתא מלווה אותך - שנה אכסניה).

נס בתוך נס - אמר רב הונא בר תורתא: פעם אחת הלכתי לוועד וראיתי נחש שהוא כרוך על הצב, לימים יצא ערוד מבניניהם. וכשבאתי לפני רבי שמעון החסיד אמר לי: אמר הקדוש ברוך הוא, הם הביאו בריה שלא בראתי בעולמי, אף אני אביא עליהם בריה שלא בראתי בעולמי, והיה בזה נס בתוך נס לפורענות - שהרי כל שאין תשמישם ועיבורם שווה אין יולדים ומגדלים זה מזה.

דף קכ"ז - ע"ב

משנה, האיבר והבשר המודלדלים בבמהמה - מטמאים טומאת אוכלים במקומם לאחר שהוכשרו לקבל טומאה. **ונשחטה הבמהמה** - **לרבי מאיר:** הוכשרו בדמיה. **לרבי שמעון:** לא הוכשרו. **מתה הבמהמה** - הבשר: צריך הכשר לטמא טומאת אוכלים, האיבר - לרבי מאיר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר נבילה. [ור' שמעון מטהר - יבואר בגמרא].

איבר ובשר מודלדלים ומעורים בבמהמה - אם מעלים ארוכה אין בהם גם טומאת אוכלים, רק מדובר באין מעלים ארוכה, ואינם מטמאים טומאת נבילה, שנאמר 'כי יפול' - עד שיפול.

תאנים שצמקו בעודם מחוברים ולא יבשו עוקציהם - מטמאות טומאת אוכלים, והתולש מהם בשבת חייב חטאת. (יבשו גם עוקציהם - גם לעניין שבת כתלושים). **שיניו: ירקות כגון כרוב ודלעת שצמקו בעודם מחוברים** - אינם מטמאים טומאת אוכלים. קצצם על מנת לייבש - כל זמן שהם לחים מטמאים טומאת אוכלים. ומדויק ששאר פירות מטמאים אף על פי שצמקו במחוברים - אף אין לדייק כדברי שמואל - שיתכן שמדובר ביבשו הם ועוקציהם, ואמנם אין חידוש בכך אל אלא עיקר החידוש בסיפא - שקצצם על מנת לייבש מטמאים כל זמן שהם לחים. **אילן שנשבר ובו פירות** - הרי הם כתלושים. **יבשו הפירות בעודם מחוברים** - הרי הם כמחוברים. **אף יש לפרש שאמנם שנשבר הם כתלושים לכל דבריהם, אבל מה ששיניו שיבשו בעודם מחוברים הם כמחוברים** - הוא רק לעניין שבת ולא לעניין טומאה.